

Maatilan omistajanvaihdoksen riskit ja niiden torjunta

ProSPV-hankkeen tuloksia

KESKEISET TUOTANNOLLIS-TALOUELLISET RISKIT

- suunniteltu tuotanto ei vastaa tulevaisuuden tarpeisiin, huomioi yleisiä kehityssuuntia ja yhteiskunnallisen sääntelyn muutoksia
- markkinatalouden periaatteita ei ymmärretä tai markkinavaihtelua tunneta
- maatalan taloudellinen tilanne on liian heikko, ettei pankki ei rahoita omistajanvaihdosta tai investointeja
- kauppahinta/ lainamäärä on liian suuri suhteessa yrittäjien tulevaisuuden suunnitelmiin ja ostajalle liian kallis
- investointisuunnitelmaa ei ole, se on epätarkka tai pitkän tähtäimen suunnitelma puuttuu tai ontuu tai investointien järjestys ei tue liiketoimintaa
- velkamäärä ja/ tai lainojen lyhennykset ovat liian suuria yrittäjän tuloihin nähden
- työmäärää ei tiedetä tai arvioida
- työmäärä on liian suuri suhteessa työvoimaan
- peltojen tilusrakenne ja sijainti eivät tue tuotannon kehittämistä
- henkilöt ja omaisuus alivakuutetaan tai jätetään vakuuttamatta
- tuotteiden hinta ja hintakehitys arvioidaan väärin
- maksuvalmius ei kartuta yrityksen kassaa huonosti tuottavan vuoden varalle
- taloudellinen tuki(politiikka) ei auta kehittämään yritystä
- meijerin lupaa maidontuotantoon ei ole varmistettu tai sitä ei saada
- talous ja sen johtaminen unohtuvat kaupan jälkeen

KESKEISET INHIMILLIS-SOSIAALISET RISKIT

- tarpeelliset osapuolet eivät ole mukana omistajanvaihdoksessa tai tule kuulluiksi
- asioita pidetään itsestäänselvyyksinä
- asioita, näkökohtia ja näkemyksiä sivuutetaan
- puhumattomuus estää asioista keskustelemisen
- osapuolilla ei ole jaettua tulevaisuuden näkemystä onnistuneesta omistajanvaihdoksesta, eikä siitä keskustella
- vaihtoehtoja ei ole tai vaihtoehdot jäävät puntaroimatta
- joku tai jokin asia dominoi keskustelua ja päätöksentekoa
- osapuolet eivät tiedä, miten asioita edistetään, eikä yhteistä näkemystä omistajanvaihdosprosessin etenemisestä ole
- apua ja tukea ei haeta tai saada
- yrittäjän jaksamisen edellytyksiä tai osaamista ei arvioida
- päätöksiä tehdään vaillinaisen tiedon ja näkemysten sekä luulojen varassa
- omalle toiminnalle sokeudutaan, eikä nähdä oman toiminnan riskejä
- riskeihin ei varauduta, koska ollaan liian innokkaita, luottavaisia tai niitä ei oteta todesta
- jatkava yrittäjä ei saa tarvitsemaansa tukea yrityksen haltuunottoon
- sopimuksia ei kirjata ja/tai niistä ei pidetä kiinni
- jälkiseurannasta ei sovita ja se jää tekemättä

Omistajanvaihdoksen riskien torjunta

TUOTANNOLLIS-TALOUDELLISET RISKIT

- tarkastele tuotantoa ja taloutta osana omistajanvaihdoksen kokonaisuutta
- suunnittele tuotanto vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin, huomioi yleiset kehityssuunnat ja yhteiskunnallisen sääntelyn muutokset, harjoita markkinatalouden periaatteiden ja markkinavaihtelun ymmärtämistä
- toimi omien arvojen ja niistä johdetun strategian mukaisesti
- käytä asiantuntijoita peilinä omille ajatuksillesi taloudesta ja tuotannosta
- tuo äänesi ja oma näkemyksesi asioista esiin
- käytä kauppahintaneuvotteluissa apuna asiantuntijan kanssa yhdessä tehtyjä laskelmia ja niihin sisällytettyjä kehittämissuunnitelmia
- varmista pankin rahoitus omistajanvaihdokselle ja investoinneille
- puntaroi, edistävätkö hakemasi tuet yrityksen kehittymistä
- tunnista yrityksen rahavirrat ja hallitse niitä, koska se tuo mielenrauhaa myös, kun rahat ovat tiukoilla
- huolehdi yrityksesi maksuvalmiudesta
- tee investointisuunnitelma ja varmista rahoitusedellytykset
- varmista, että peltojen tilusrakenne auttaa kehittämään tuotantoa
- neuvottele ja varmista meijerin lupa maidontuotannolle
- kyseenalaista nykyiset työtavat, kaikkea työtä ei tarvitse tehdä itse
- säätele työmäärää niin, että palaudut, jaksat ja vältät tapaturmia
- vakuuta henkilöt ja omaisuus käyvästä arvosta
- huolehdi MYEL-tulosi oikealla tasolla

INHIMILLIS-SOSIAALISET RISKIT

- varmista, että kaikki tarpeelliset osapuolet ovat mukana ja/tai he tulevat aidosti kuulluiksi
- havahdu kysymään, jos asioita ja tapahtumia pidetään itsestäänselvyyksinä
- nosta keskusteluun asioita, näkökohtia ja näkemyksiä, jotka muuten jäisivät keskustelematta
- auta muodostamaan jaettu ja realistinen tulevaisuuden näkemys onnistuneesta omistajanvaihdoksesta keskustelemalla ja kuulemalla osapuolten tarpeita, haluja ja odotuksia
- etsi erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja ja puntaroi niiden seurauksia tulevaisuudessa
- hae tietoa, apua ja tukea ja ota sitä vastaan, verkostoidu
- arvioi yrittäjän jaksamisen ja yrityksestä luopumisen edellytyksiä
- havahdu, jos joku tai jokin asia dominoi keskustelua ja päätöksentekoa
- osallistu ja osallista sen hahmottelemiseen, miten asioita edistetään ja missä vaiheessa
- varmista, että osalliset tietävät, miten asiat etenevät ja mitä on päätetty
- hae ja anna tukea jatkavalle yrittäjälle omannäköisen yrittäjyyden rakentamiseen ja yrityksen haltuunottoon
- varmista, että osapuolet ymmärtävät tiedon, johon päätöksensä perustavat
- havahdu selvittämään aina, kun asioita ratkotaan luulojen varassa
- puhu tunteista ja ole valmis käsittelemään niitä, vaikka se saattaa tuntua hankalalta – hae tähän apua ja tukea, jos tuntuu vaikealta
- sovi omistajanvaihdoksen jälkiseurannasta, jossa arvioidaan sovittujen asioiden toteutumista ja toimivuutta sekä tehdään tarpeellisia muutoksia